

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1988/2023
07.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ... и ЋЋ из ..., чији је заједнички пуномоћник Драган Живковић, адвокат из ..., против туженог Института за повртарство ДОО са седиштем у Смедеревској Паланци, чији је пуномоћник Иван Бајазит, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3701/22 од 16.12.2022. године, у седници већа одржаној дана 07.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3701/22 од 16.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 179/18 од 12.04.2022. године, усвојен је тужбени захтев тужиље АА и поништено решење о отказу уговора о раду број .. од 08.08.2018. године, као незаконито (став први изреке). Обавезан је тужени да тужиљу врати на рад (став други изреке). Одбачена је тужба тужиље који се односи на враћање тужиље на радно место стручног сарадника ..., као недозвољена (став трећи изреке). Усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ и поништено решење о отказу уговора о раду број .. од 08.08.2018. године, као незаконито (став четврти изреке). Обавезан је тужени да тужиоца врати на рад (став пети изреке). Одбачена је тужба тужиоца у делу захтева који се односи на враћање тужиоца на радно место кв радника ..., као недозвољена (став шести изреке). Усвојен је тужбени захтев тужиље ВВ и поништено решење о отказу уговора о раду број .. од 08.08.2018. године, као незаконито (став седми изреке). Обавезан је тужени да тужиљу врати на рад (став осми изреке). Одбачена је тужба тужиље у делу тужбеног захтева који се односи на враћање тужиље на радно место референта ..., као недозвољена (став девети изреке). Усвојен је тужбени захтев тужиље ГГ и поништено решење о отказу уговора о раду број .. од 08.08.2018. године, као незаконито (став десети изреке). Обавезан је тужени да тужиљу врати на рад (став једанаести изреке). Одбачена је тужба тужиље у делу тужбеног захтева који се односи на враћање тужиље на радно место ... сарадника ..., као недозвољена (став дванаести изреке). Усвојен је тужбени захтев тужиље ДД и поништено решење о отказу уговора о раду број .. од

08.08.2018. године, као незаконито (став тринаести изреке). Обавезан је тужени да тужиљу врати на рад (став четрнаести изреке). Одбачена је тужба тужиље у делу захтева који се односи на враћање тужиље на радно место ... сарадника ..., као недозвољена (став петнаести изреке). Усвојен је тужбени захтев тужиље ТЂ и поништено решење о отказу уговора о раду број .. од 08.08.2018. године, као незаконито (став шеснаести изреке). Обавезан је тужени да тужиљу врати на рад (став седамнаести изреке). Одбачена је тужба тужиље у делу тужбеног захтева који се односи на враћање тужиље на радно место ... сарадника ..., као недозвољена (став осамнаести изреке). Обавезан је тужени да тужиоцима на име нужних парничних трошкова спора солидарно исплати износ од 624.750,00 динара (став деветнаести изреке).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3701/22 од 16.12.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 179/18 од 12.04.2022. године у ставу првом, другом, четвртном, петом, седмом, осмом, десетом, једанаестом, тринаестом, четрнаестом, шеснаестом, седамнаестом и деветнаестом изреке (став први изреке). Одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка (став други изреке).

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона парничном поступку - ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23 – други закон) и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су били у радном односу код туженог на неодређено време до 08.08.2018. године, када им је оспореним решењима о отказу уговора о раду од 08.08.2018. године престао радни однос, због престанка потребе за њиховим радом и утврђена им висина отпремнине. Према разлозима решења престала је потреба за обављањем послова на којима су запослени тужиоци били распоређени, а не може им се обезбедити премештај на друге послове, преквалификација или доквалификација, рад са скраћеним радним временом, нити рад код другог послодавца, нити било које друго право предвиђено у складу са законом, општим актима или уговором о раду. Доношењу оспорених решења претходио је поступак утврђивања вишка запослених код послодавца. Код туженог је током 2015, 2016. и 2017. године, а на основу процене стања, дошло до битног смањења обима посла, што је условило организационе, економске и технолошке промене. Скупштина туженог донела је Одлуку од 15.06.2018. године о покретању поступка за утврђивање технолошког вишка за запослене за чијим радом ће престати потреба због технолошких, економских и организационих промена због битно смањеног обима послова и Одлуку од 15.06.2018. године о програму економско-организационих промена ради унапређења економије пословања. Тужени је Одлуком од 15.06.2018. године предвидео критеријуме бодовања које ће се применити код спровођења поступка утврђивања вишка запослених, по којим критеријумима су тужиоци

бодовани. Након тога, донет је Правилник о систематизацији радних места од 30.07.2018. године у коме је утврђен број запослених који су проглашени за вишак, па је од укупно 52 запослених, као вишак утврђено 13 запослених. Тужени је донео и Програм решавања вишка запослених који је Одлуком скупштине туженог од 06.08.2018. године усвојен. Пре усвајања, Програм је достављен Националној служби за запошљавање и репрезентативном синдикату, који су доставили мишљење од 02.08.2018. године. Бодовна ранг листа није била истакнута на огласној табли, тужиоци нису имали обавештење да њихов рад неко прати и вреднује, нису се изјашњавали о било ком критеријуму који је коришћен ради бодовања, на огласној табли нису видели нормативне акте и нису били обавештени о програму.

Првостепени суд је, након спроведеног доказног поступка, утврдио да је тужени поступак утврђивања вишка запослених спровео само декларативно, јер са поступком нису били упознати запослени, па поступак није био транспарентан, нити су запослени могли да узму учешће у истом, ни лично ни преко синдикалне организације. Запослени нису били упознати са вредновањем њиховог рада, нису знали ко их прати и оцењује, нису били упознати са критеријумима за бодовање, нити су видели нормативни акт на основу којег је поступак утврђивања вишка запослених спроведен, а нису им понуђени ни други послови пре добијања отказа, о чему нема детаљнијих разлога ни у образложењу оспорених решења, у којима су наведени само уопштени наводи да је престала потреба за обављањем послова на које су запослени били распоређени, без образложења стварних разлога који су изазвали престанак потребе за њиховим радом, што оспорена решења чини незаконитим. Из изнетих разлога првостепени суд је усвојио постављене тужбене захтеве и поништио као незаконита оспорена решења и обавезао туженог да тужиоце врати на рад.

Апелациони суд у Београду је одлучујући о жалби туженог закључио да је првостепени суд на правилно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право када је тужбене захтеве усвојио.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужилаца усвојили и поништили, као незаконита, побијана решење а туженог обавезали да тужиоце врати на рад применом одредбе члана 179. став 5. тачка 1, у вези члана 191. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/2005...75/2014) имајући у виду да тужени није доказао да је његовом доношењу претходило доследно и регуларно и транспарентно спроведено бодовања запослених.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...75/14), прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоје оправдани разлози који се односе на потребе послодавца, односно ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одредбама чланова од 153 до 158 истог закона прописан је поступак утврђивања вишка запослених код послодавца када је с обзиром на укупан број запослених и број запослених који су вишак, неопходно доношење програма решавања вишака запослених, па је прописана и обавезна садржина програма и поступак његовог доношења, а према члану 153 став

1 тачка 4 истог закона прописано је да програм садржи критеријуме за утврђивање вишка запослених.

Насупрот наводима ревизије, правилно је другостепени суд закључио да је тужени противно одредби члана 16. став 3. Закона о раду пропустио да тужиоце упозана са критеријумима за вредновање њиховог рада, објављивањем одлука којим су назначени критеријуми, па је онемогућио запослене да учествују у поступку и ставе примедбе на оцену њиховог рада. Околност да тужени ни у решењима није навео разлоге због којих су тужиоци у конкуренцији са осталим запосленима, чији је рад вреднован у поступку, проглашени за технолошки вишак у смислу члана 193. Закона о раду, решења чини незаконитим. Решења чини незаконитим и околност да у њима нису садржани разлози о организационим променама, да ли се она састоје у сваком конкретном случају у укидању радних места или смањењу броја извршилаца.

Када се одређени послови обављају од стране више извршилаца, у складу са постојећом систематизацијом, смањење њиховог броја новом систематизацијом и утврђивање вишка запослених, односно одређивање запосленог коме радни однос престаје, мора да буде извршено на основу одређених критеријума који искључују сваку произвољност, волунтаризам и дискриминацију. За постојање и оправданост тог законског разлога престанка радног односа и отказа уговора о раду запосленом од стране послодавца мора да постоје стварне и објективне околности, јер послодавац нема дискреционо право да, без одређеног критеријума, сам одлучи који запослени представљају вишак, већ напротив, одређивање лица која представљају вишак од више извршилаца на истом радном месту, без примене критеријума, такву одлуку чини незаконитом.

У конкретном случају, побијана решења не садрже образложење о томе како су у односу на тужиоце примењени критеријуми предвиђени Програмом за утврђивање вишка запослених, јер нема података о спроведеном поступку бодовања запослених на радном месту на којима су тужиоци били распоређени и периода у коме су запослени оцењивани, па отказ уговора о раду по дискреционом овлашћењу послодавца, без навођења разлога за примену критеријума који су примењивани, такво решење чини незаконитим, како су правилно закључили нижестепени судови. Због тога, тужени ревизијом неосновано побија правилност примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога Врховни суд је на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**